

АСТРОНОМІЯ У ШКОЛІ – навч. предмет, змістом якого є основи наук, знань про фіз. природу небесних тіл і їх систем, про будову й еволюцію Всесвіту, про походження Сонячної системи, планет, зірок та ін. об'єктів, що входять до Всесвіту. Вивчається в 11 класі серед. школи. Деякі пропедевтичні астрономічні відомості даються в початковій і осн. школі у процесі вивчення природознавства, фіз. географії і фізики.

Вивчення А. в школах України почалося досить давно – вже в братських школах і колегіях. На поч. 19 ст. А. було введено до навч. плану школи як одну з природничих і прикладних наук. У 2-й пол. 19 ст. в класичних гімназіях вивчався курс космографії. Ґрунтовніше й ширше цей курс викладався в реальних і комерційних училищах. Програми й підручники з космографії містили здебільшого елементи сферичної А. чи так званої математичної географії і в досить незначному обсязі – відомості про фіз. природу небесних тіл, їх походження і розвиток. На поч. 20 ст. з ініціативи прогресивного учительства і наук. громадськості у вивчення А. як і ін. предметів природничого циклу, почали впроваджуватися нові методи навчання, що ґрунтувалися на спостереженнях і застосуванні наочних посібників. Створювалися підручники космографії, які глибше відображали нові досягнення астрономічної науки.

В останні десятиріччя 20 ст. зміст шкільного курсу А. і методи його вивчення зазнали докорінних змін. Значною мірою розширено астрофізичну частину курсу, уведено матеріал про сучасні методи астрофізичних досліджень, сучасні уявлення про природу тіл Сонячної системи, про зорі й Сонце, будову й еволюцію Всесвіту, що сприяє формуванню в учнів сучасної астрономічної картини світу. Елементи сферичної астрономії використовуються не лише для пояснення спостережуваних неозброєним оком рухів небесних тіл, а й для розуміння принципів орієнтування на основі астрономічних спостережень і практичного використання зоряних карт. Програма передбачає також обов'язковий мінімум спостережень, які

проводять учні під керівництвом учителя чи самостійно. При цьому використовуються рухома карта зоряного неба, що додається до кожного підручника, "Шкільний астрономічний календар", шкільний телескоп тощо.

Останнім часом робляться спроби інтегрувати фізику з А. в один навч. предмет.

С. Гончаренко.